

Inför kyrkovalet

Den 19 september är det val till Svenska kyrkans beslutande organ. Riksdagspartierna brukar se valet som en uppvärmning inför det följande årets val till riksdag, region och kommun. Men parallellerna mellan val till riksdag eller kyrka är otillständiga. Stat och kyrka är separerade sedan mer än tjugo år och är sedan kyrkans första tid totalt olika storheter.

Nuvarande valsystem förstärker synen på Svenska kyrkan som en relik från statskyrkokotiden med lokala kommunkontor. Ett indirekt valsystem skulle bryta mönstret och ge större tyngd åt församlingarna och ökat utrymme för personval. Kanske skulle även gruppstillhörighetens betydelse minska eftersom de politiska partierna inte låter ledamöterna rösta efter egen övertygelse i viktiga frågor.

Om man tror på modellen med riksdagspartier i kyrkans beslutsapparat är valet enkelt – jag röstar i kyrkovalet som jag röstar till riksdagen. Det är så partierna vill ha det. Andra tar ställning utifrån nomineringsgruppernas program. Hur skiljer dessa sig åt? Vill de spegla samtidens agenda och favoritfrågor eller uttrycka kyrkans apostoliska tro?

Socialdemokraterna uppmanar de röstande: »Gör en liten men viktig insats för demokrati, jämlikhet och jämställdhet» för att betona likabehandling, arbetsgivarfrågor, klimatomställning och specificerar bl.a. att »vår målsättning är att alla präster i Svenska kyrkan ska vilja viga samkönade par och vi är beredda att vidta nödvändiga åtgärder i arbetet mot diskriminering».

Centern sammanfattar med tre ord: Närhet, öppenhet och framtidstro. »Den lokala församlingen ska vara utgångspunkten» och »kyrkans företrädare ska vara närvarande i vardagen.» Det låter bra, men det är lite som landsortsprästen i Georges Bernanos *Prästmans dagbok* funderade – de, som ännu vågar vara optimister, bekänner sig till den och predikar den rutinmässigt utan att riktigt tro på den. I sin värdegrund nämner centern: Alla människors lika värde, människors olikhet som en rikedom, de mänskliga fri- och rättigheterna. Nog är det bra i ett sekulärt program men otillräckligt i ett kyrkligt.

Borgerligt alternativ (BA) säger sig vara en partipolitiskt fristående grupp som vill »sätta kyrkan, inte politiken i första rummet». Ändå vill man vara en »bred samlingspunkt för borgerliga väljare». Man vill att »de värderingar kyrkan vilar på ska ta större plats i samhället», men nämner inte den apostoliska tron.

FiSK består »av liberaler» och vill liksom BA ha »större valfrihet» som i frågan om friare församlingstillhörighet, vilket S och C motsätter sig.

ViSK (Vänstern i Svenska kyrkan) vill att kyrkan ska bidra till ett jämlikt och jämställt samhälle där alla oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, klass och ursprung kan leva ett tryggt och gott liv.

Mpsk (Miljöpartister i Svenska kyrkan De Gröna) önskar solidaritet med världens alla människor, med skapelsen och kommande generationer och vill se det »ekoteologiska förhållningssättet i ord och handling». Här hänvisar man bl.a. till påven Franciskus miljöencyklika, *Lovad vare du*.

POSK:s program är annorlunda. Visionen är »att Svenska kyrkan ska vara en gemenskap som speglar Guds vilja i gudstjänst och liv och som talar tydligt om Jesus Kristus». Till skillnad från t.ex. S vill man att »stiftsfullmäktiges och kyrkomötets ledamöter väljs av församlingarna i indirekta val». I motsats till S och C ser man att »de kyrkliga traditioner och inriktningar som ryms inom Svenska kyrkan utgör en rikedom» – en god ambition när åsiktskorridoren blir trängre.

Än tydligare är Frimodig kyrka (FK): »Kyrkan ska på Jesu uppdrag bära evangeliet om Hans död och uppståndelse genom alla tider till alla folk.» Gruppens betonande av Jesus som kyrkans Herre fick Göran Greider att reagera och hävda att »det är bra att det finns en koppling till politiken i kyrkolivet, jag tror att det är välgörande. För om man lämnar kyrkan åt sig själv är risken stor att den skulle bli mer inskränkt» (Dagen 2/6). Tydligare kan inte skiljelinjen i kyrkopolitiken illustreras med S, C och SD som partisidans starkaste företrädare.

FK delar kritiken mot nuvarande valsysteem med POSK: »En förutsättning för att säkerställa demokratin i Svenska kyrkan är att partipolitiseringsen upphör.» FK önskar även att äktenskap ska ingås civilt och vill ge ett generöst utrymme för olika ämbetssyner.

Bland de partipolitiskt oberoende intar Öppen kyrka motsatt hållning och vill att »Svenska kyrkan skall behålla sin vigselrätt och att präster skall kunna viga par till såväl olikkönade som samkönade äktenskap».

Kristdemokrater i Svenska kyrkan – för en Levande kyrka strävar efter »att Svenska kyrkan ska fungera som ett sammanhållande kitt och en gemenskapsfrämjande kraft i samhället». Även här betonas kyrkans samhällsfunktion mer än hennes trosidentitet.

Sverigedemokraterna önskar sig ett konservativt block i kyrkomötet, en okyrklig tanke eftersom i kyrkan är dopet föreningsbandet, inte en politisk höger-vänsterskala.

Till alla grupperna men främst till de partipolitiska borde den fråga ställas som Kjell Petersson väckte i Kyrkans Tidning (nr 18/2021): Delar Socialdemokraterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna kyrkans trosbekännelse? Partierna ställer upp i kyrkovalet men bekänner de sig till Jesus Kristus? Som Petersson skriver: »Tänk om vi kunde få se Stefan Löfven, Annie Lööf och Jimmie Åkesson [...] deklarerar att de och deras partier ställer sig bakom kyrkans trosbekännelse. Om partierna och grupperna inte vill ställa sig bakom detta, vad är det då de vill? Då blir ju kyrkan en arena för olika partiers hjärtefrågor i stället för att hon ska göra alla folk till lärjungar?»

Är det då meningsfullt att rösta? Den demokratiskt urvattnade folkkyrkomodellen med en kyrklig riksdag är feltänkt. Varken röstande eller invalda kan besluta om kyrkans tro. Kyrkan är mycket större. Som Omoro i Alex Haleys *Rötter* säger till sin son i 1700-talets Gambia: »Tre grupper människor bor i varje by, de som kan se, röra sig, äta, sova, arbeta, de döda förfäderna samt de som väntar på att födas.» Han skulle ha kunnat tala om kyrkan.

En helig, allmänlig och apostolisk kyrka rymmer vad G.K. Chesterton i Ortodoxi kallar för »de dödas demokrati», att i varje omröstning räknas även de som gått före i tron. Om de döda och traditionen utesluts upphör kyrkan att vara katolsk.

När kyrkomötet samlas är ledamöternas ansvar stort. Framtidens kyrka ligger i vågskålen. Besluten gäller »dem som i dag står här tillsammans med oss inför Herren, vår Gud, och [...] dem som i dag ännu inte finns hos oss» (5 Mos 29:15). För kyrkan måste gemensamt med kristna överallt och i alla tider lyssna in Guds röst. Bernanos präst får sista ordet: »Men du får förlåta mig, om jag skrattar mig fördärvad, när folk börjar sjunga i kör, innan Vår Herre har lyft dirigentpinnen!»